

BEYİN FIRTINASI VE TERSİNE BEYİN FIRTINASI

Prof. Dr. Mustafa Serdar KÖKSAL

Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Özel Eğitim Bölümü
E-mail: serdar.koksal@hacettepe.edu.tr

BEYİN FIRTINASI

Grupla problem çözüm sürecinde kullanılan, herhangi bir yargılamanın olmadığı ortamlarda, farklı ve orijinal olan fikirlerin üretilmesini hedefleyen yaratıcı düşünme tekniğidir (Starko,2001, Mayer, 1992).

BEYİN FIRTINASI

Beyin Fırtınası tekniği ilk defa Osborn isimli bir reklamcı tarafından 1957'de, yeni ürünlere yeni isimler ve sloganlar üretme amacıyla kullanılmıştır (Nakiboğlu,2003).

Beyin fırtınası, bireylerde **yaratıcı fikirlerin ortaya çıkmasını ve problem çözme gücünü** geliştirmeyi amaçlayan bir Grup Tartışma Tekniğidir. Temel uygulama şekli uzak çağrışımlara dayanmaktadır. Bu bir serbest çağrışım etkinliği değildir.

Beyin fırtınasının amaçları, yeni kombinasyon ve yenilik geliştirmedir. Çünkü, beyin fırtınası sürecinde, bireylerin birbirlerinin fikirlerinden de esinlenerek listedeki fikirleri çoğaltılması ve orijinal fikirler üretmesi amaçlanır.

BEYİN FIRTINASI

Beyin fırtınasının faydaları şu şekilde özetlenebilir

- 1.Beyin fırtınası, bireylerde üretken düşünmeyi geliştirir.
- 2.Beyin fırtınası ile bireyler, kısa zamanda belli bir konu ya da probleme ilişkin olarak çok sayıda fikir üretirler.
- 3.Beyin fırtınası, öğrencilerin belli bir konuya ilişkin farklı görüş ve düşünceleri kabul etmelerine yardımcı olur.
- 4.Beyin fırtınasının kullanımı oldukça kolaydır ve çok detaylı hazırlık gerektirmez (Koray, 2003) .

BEYİN FIRTINASI

Beyin fırtınasının uygulanmasındaki temel kurallar:

- *Eleştirinin yasaklanması
- *Düşüncelerin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi
- *Çok sayıda düşünce üretiminin amaçlanması
- *Hayal etmenin sağlanmasıdır.

BEYİN FIRTINASI

Özden (2005) , beyin fırtınası tekniğinin uygulanmasının genel basamaklarını şu şekilde ifade etmiştir:

1. Problemin ve durumun tanımlanması,
2. Sınırsız sayıda fikrin üretilmesi,
3. Üretilen fikirlerin sınıflandırılması,
4. Fikirlerin değerlendirilmesi.

BEYİN FIRTINASI

Tekniğin sınıf içinde uygulanmasında genel koordinatör öğretmendir. Öğretmenin yukarıda belirlenen kurallar çerçevesinde yapması gerekenler şunlardır:

1. **Grup Koordinatörünün Seçilmesi** (görüşlerin kaydını tutar)
2. **Gruplarda Öğrenci Sayısının Belirlenmesi** (10-15 Kişi)
3. **Sınıfın Düzenlenmesi** (Yarım Daire)
4. **Beyin Fırtınası Tekniğinin Özelliklerinin Açıklanması** (1 ders saati aşılmamalı, yargılayıcı tutum olmamalı, fikirlere değişmez gözüyle bakılmamalı, problem hakkında ön bilgi sağlanmalı, çok sayıda düşünce üretilmeli)

BEYİN FIRTINASI

5. **Problemin Tanımlanması** (Akciğerlerimizle midemizin yeri değişseydi ne olurdu?)
6. **Fikir Üretilmesi** (konu ile ilgili akla gelen tüm fikirleri, ne kadar garip veya komik olursa olsun söylenmesi ve kaydedilmesi)
7. **Fikir ve Görüşlerin Sınıflandırılması** (yazılan veya kaydedilen benzer görüşlerin aynı bölüme alınarak gruplandırılması)
8. **Fikirlerin Değerlendirilmesi** (değerlendirmede esas alınan kriterler uygulama alanı bulabilen fikirlerin sayısı ve orijinalliğidir) (Nakiboğlu,2003).

BEYİN FIRTINASI

Örn: Yollarda her gün kedi veya köpek ölümleri ile karşılaşmaktayız. Bu ölümlerin engellenmesi için köpek ve kedileri hapsetmek dışında neler yapılabilir?

BEYİN FIRTINASI

Örn: İnsanların burunları var olanın 5 katı kadar uzunlukta olsaydı neler olurdu?

BEYİN FIRTINASI

Örn: İnsanların kanatları olsaydı hayatlarında neler değişirdi?

TERSİNE BEYİN FIRTINASI

Tersine Beyin Fırtınası tekniğinden beyin fırtınası için geçerli olan şartlar geçerlidir. Tersine Beyin fırtınasının uygulanmasındaki temel kurallar:

- *Eleştirinin yasaklanması
- *Düşüncelerin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi
- *Çok sayıda düşünce üretiminin amaçlanması
- *Hayal etmenin sağlanmasıdır (Davis, 1982).

Tersine beyin fırtınasına konu olan durumlar olumsuzluk içermektedir ve süreçte olumsuzu daha da olumsuz yapmak esastır (Karataş, Akçayır ve Gün, 2015).

TERSİNE BEYİN FIRTINASI

Tersine Beyin Fırtınası tekniği uygulanırken durumların veya problemlerin olumsuz yönlerine odaklanarak çözüm fikirleri üretilmeye çalışılır.

Bu tekniğin uygulanmasında beyin fırtınası tekniğinin basamakları kullanılmasına rağmen aralarında önemli farklılıklar vardır. En önemli fark problemin ya da durumun ele alınış şeklidir. Bu teknikte katılımcılardan fikir üretirken problemi ya da durumu tersten düşünmeleri beklenmektedir (Yılmaz ve Sünbül, 2002).

Beyin fırtınası: İnternet bağımlılığını azaltmak için neler yapılabilir?

Tersine beyin fırtınası: İnsanları internete daha fazla bağımlı hale getirmek için neler yapılabilir?

TERSİNE BEYİN FIRTINASI

Tersine beyin fırtınası tekniğinin uygulanmasının genel basamaklarını şu şekilde özetlenebilir:

1. Problemin, objenin veya durumun tanımlanması,
2. Konu ile ilgili sınırsız sayıda fikrin üretilmesi,
3. Üretilen fikirlerin sınıflandırılması,
4. Fikirlerin değerlendirilmesi,
5. Fikirlerin olumlu katkı için düzenlenmesi.

TERSİNE BEYİN FIRTINASI

Beyin fırtınası gibi tersine beyin fırtınasının da sınıf içinde uygulanmasında genel koordinatör öğretmendir. Öğretmenin yapması gerekenler şunlardır:

1. **Grup Koordinatörünün Seçilmesi** (görüşlerin kaydını tutar)
2. **Gruplarda Öğrenci Sayısının Belirlenmesi** (10-15 Kişi)
3. **Sınıfın Düzenlenmesi** (Yarım Daire)
4. **Tersine Beyin Fırtınası Tekniğinin Özelliklerinin Açıklanması** (1 ders saati aşılmamalı, yargılayıcı tutum olmamalı, fikirlere değişmez gözüyle bakılmamalı, problem hakkında ön bilgi sağlanmalı, çok sayıda düşünce üretilmeli)

TERSİNE BEYİN FIRTINASI

5. **Problemin Tanımlanması** (Trafığı daha karışık hale getirmek için neler yapılabilir?)
6. **Fikir Üretilmesi** (konu ile ilgili akla gelen tüm fikirleri, ne kadar garip veya komik olursa olsun söylenmesi ve kaydedilmesi)
7. **Fikir ve Görüşlerin Sınıflandırılması** (yazılan veya kaydedilen benzer görüşlerin aynı bölüme alınarak gruplandırılması)
8. **Fikirlerin Değerlendirilmesi** (değerlendirmede esas alınan kriterler uygulama alanı bulabilen fikirlerin sayısı ve orijinalliğidir) (Nakiboğlu,2003).

TERSİNE BEYİN FIRTINASI

Örn: Bir bölgedeki endemik bitkilerin daha hızlı nesillerinin yok edilmesi için neler yapılabilir?

TERSİNE BEYİN FIRTINASI

Örn: Bir derse katılan öğrenci sayısını en aza indirmek için neler yapılabilir?

TERSİNE BEYİN FIRTINASI

Örn: İnsanları spordan uzaklaştırmak için neler yapılabilir?

ÜRETİLEN FİKİRLERDEKİ YARATICILIĞIN ÖLÇÜLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Diğer yaratıcılık etkinliklerine benzer değerlendirmede kullanılan bazı kıstaslar söz konusudur (Torrance , 1962; Fisher, 1995)

- 1.Akıcılık: Bir durumla ilgili üretilen toplam fikir sayısını
- 2.Esneklik: Bir durumla ilgili üretilen fikirlerin kategori sayısını
- 3.Orijinallik: Bir durumla ilgili üretilen fikrin sıra dışı olması
- 4.Detaycılık: Bir durumla ilgili üretilen fikrin genişletilmesi ve detaylarının ortaya konması
- 5.Transfer edilebilme: Bir durumla ilgili geliştirilen fikrin başka alanlara transfer edilebilme düzeyi

DİĞER DERS GÖRÜŐMEK ÜZERE